

Анна ДІДУХ
аспірантка ЛНАМ

ПРОСТА АПЛІКАЦІЯ У КОЛЕКЦІЯХ ПРЕТ-А-ПОРТЕ СУЧАСНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ ДИЗАЙНЕРІВ-МОДЕЛЬЄРІВ

***Анотація.** У статті досліджено використання простої аплікації як оздобу в колекціях провідних українських дизайнерів одягу, які розпочали свою творчу діяльність на початку ХХІ ст. Виділено типи технік виконання (накладна, печворк і квілт), функціональні особливості декору (декоративна, декоративно-конструктивна, конструктивна), види композицій (центральна, рапортна, фризова, лінійна). Окреслено роль аплікації у формуванні образу колекцій сучасних дизайнерів-модельєрів.*

***Ключові слова:** проста аплікація, декор, композиція, тканина, різнофактурність, вбрання, дизайнер-модельєр.*

Аплікація сьогодні широко використовується як декор у сфері дизайну одягу. Аплікація — це швидкий спосіб декорування, який забезпечує образне вирішення одягу. Існує три різновиди аплікації: проста, складна і знімна. Проста аплікація передбачає використання прямих ліній, спрощеної форми, простих швів, необроблених країв тканини та складається з одного шматка тканини, який пришивають на основну тканину. Складна аплікація складається з двох і більше шматків тканини одного або різних кольорів. Для неї характерна багаточаровність, округлені та вигнуті форми, наявність елементів вишивки, використовується бісер, шнур, лелітки та складне зашивання швів. Знімна аплікація знімається і кріпиться за допомогою різних кріплень (приметується нитками, пришнуровується, прикноплюється, пристібається англійськими шпильками, гапличками та петельками з гудзиками, прикріплюється двобічним скотчем та липучкою).

Найшвидшим і найефектнішим декором на вбранні виступає проста аплікація, яка використовується для створення образу колекції, корегує пропорції тіла людини або слугує просто декором. Використовують її майже в усіх колекціях ХХІ

ст. сучасні дизайнери-модельєри, але кожен з них допомогою аплікації створює власний образ вбрання.

Проста аплікація визначає пошук поєднань аплікаційного декору і нової техніки творення. Оздоба вирізняється художньо-композиційними особливостями, що формує образне вирішення костюму. Пошук нових образів і нових рішень зумовлений необхідністю виявлення художньо-композиційних особливостей простої аплікації, за допомогою яких модельєри-дизайнери створюють образи.

Особливостями аплікаційного декору є накладання, приєднання до якоїсь поверхні різнофактурних матеріалів і сукупності елементів, що становлять зовнішнє оформлення вбрання. У колекціях провідних українських дизайнерів одягу просту декоративну аплікацію використовують для маскуванню швів, а конструктивну — для підкреслення фігури та нівелювання пропорцій. Сьогодні в митців кардинально змінилося ставлення до аплікації. Шукаючи шляхи для моделювання образного вирішення майстри пробують різні типи технік використання аплікації: накладна аплікація, квілт і печворк. Поява нових технік аплікації та співвідношення нових і старих способів використання аплікації зумовлюють актуальність обраної теми.

Традиційна аплікація як вид декоративно-прикладного мистецтва згадується в працях Т. Ніколаєвої [1-2], З. Васіної [3], Ю. Гологовського [4], О. Косміної [5], Г. Стельмащук та М. Білан [6-7]. У сфері дизайну одягу питання художньо-образного вирішення костюму та концепцію його формотворення з точки зору дизайну одягу вивчали О. Лагода і М. Кісіль [8-9; 10-11]. Дослідники звертають увагу на костюм загалом, не акцентуючи увагу на способах його декорування. Автор не виявив публікацій, де висвітлюється роль і напрямки використання аплікації в сучасному костюмі.

Важливою джерельною базою нашого дослідження стали матеріали мистецького та культурологічного спрямування, фахова література з питань проектування костюму та фактологічний матеріал, зібраний на фестивалях, конкурсах моди (щорічні покази UFV (Ukrainian Fashion Week) і LFV (Lviv Fashion Week), а також журнали, книги, статті, інтернет-видання.

Мета роботи — виявлення особливостей простої аплікації в колекціях прет-а-порте сучасних вітчизняних дизайнерів-модельєрів. Завданнями роботи є аналіз напрямків використання аплікації на основі творів сучасних модельєрів та дослідження характерних особливостей формування кожного напрямку використання аплікації.

На початку ХХІ ст. плеяда митців-модельєрів сміливо експериментує з декором у вигляді простої аплікації. Її виготовляють, укріплюючи шматочки тканини способом пришивання або приклеювання до іншої тканини, створюючи таким чином несподівані комбінації. Вони надають моделям неповторності та своєрідності за рахунок використання прийомів та засобів композиції.

Одним з видів класифікації аплікації є звичайний спосіб прикріплення, також можна враховувати пошаровість і комбінування. Звичайний спосіб прикріплення — це застрочування машинним швом або прикріплення ручним стібком однієї деталі на основу. Пошаровість — це прикріплення кількох деталей на одну основу. Комбінування — прикріплення деталей різним методом накладання або поєднання оброблених країв деталей різних за видом матеріалів. Дизайнери-модельєри для простої аплікації використовують звичайний спосіб прикріплення у вигляді машинного або ручного стібка, який не несе образного чи символічного значення. Митці впроваджують різні види аплікацій (накладна, печворк і квілт). Кожний модельєр застосовує спосіб, який повніше реалізує йому естетичні вподобання.

Накладна аплікація характеризується різнофактурністю та використанням її у взаємодії з тлом. Цей тип аплікації використовує переважна більшість модельєрів. Накладна аплікація характеризується особливою декоративністю, часто буває представлена у вигляді стрічкової композиції.

Печворк і квілт — це різновид декоративно-прикладного мистецтва з багатовіковими традиціями й своїми стилістичними особливостями. Ці види аплікаційного декору передбачають з'єднання клаптиків різнобарвних тканин для створення текстильного твору. Клаптикова техніка аплікації потребує майстерності, відчуття кольору, композиції та художнього смаку.

При створенні печворку з різнокольорових шматочків тканини за принципом мозаїки зшивається цілий виріб з певним малюнком. У процесі роботи створюється полотно з новим кольорним вирішенням, узором, інколи фактурою. Квілт передбачає рельєфність твору. Окремі види квілту характеризуються пришиванням не менше трьох нашарувань тканини, у результаті чого з'являється рельєфний візерунок.

Аплікація відіграє важливу роль на вбранні як декор, нею можна декорувати та підкреслювати центр, виріз, горловину виробу, лінію талії, стегон і рельєфи, край низу, рукавів і пілок.

Як декор аплікацію використовують дизайнери-модельєри А. Бублик, О. Залевський, К. Марченко, Т. Земська і О. Ворожбіт, О. Гапчук, О. Олійник, Е. Насиров і В. Гресь. Просту аплікацію як оздоблення країв у вигляді стрічок спостерігаємо в роботах А. Бублик, Е. Насирова, Л. Кисленко, Андре Тана, О. Даць, Т. Земської і О. Ворожбіт.

Для підкреслення конструктивності вбрання у якості конструктивної оздобли аплікацію використовують у своїх колекціях Ю. Айсина, Л. Кисленко і О. Голець.

Найпоширенішою в колекціях модельєрів-дизайнерів є проста накладна аплікація — використання звичайних стрічок і колових замкнутих форм. Лінійна аплікація може бути важливим компонентом декору й виконувати роль конструктивного елемента. Вона корегує пропорції на швах, виконує декоративну функцію. Для неї використовується проста форма декору у вигляді стрічки різної довжини та ширини. Лінійна аплікація буває рівно пристрочена до основи або призібрана. Її можна побачити в колекціях А. Бублик, Е. Насирова, Ю. Айсина.

Прості лінії аплікації характеризують колекцію “Весна-літо 2010” модельєра А. Бублик. Моделям притаманний складний крій, що ґрунтується на асиметрії. Це підкреслює лінійна аплікація, яка йде по краю коміра, низу та по рукавах і застібках чорною, сірою накладними аплікаційними стрічками як декор. Модельєр створила вбрання із аплікацією на акцентах, стрічки змушують глядача оцінити поглядом усю модель від початку до кінця, від верху до низу.

Просту лінійну аплікацію використала модельєр А. Бублик

у колекції “Осінь-зима 2007-2008”, що підкреслює вишуканість фігури. Конструктивні деталі також декоровані аплікацією. Загалом колекція повністю витримана в конструктивному напрямкові. Таке використання аплікації не є новим, це традиційний народний спосіб застосовування оздоблення на вбранні. Саме так аплікацію виконували в народному костюмі кінця XIX — початку XX ст. [2; 3; 7; 12-13; 15].

Лінійною аплікацією вбрання бачимо у футуристичній колекції Е. Насирова “Осінь-зима 2010-2011”. Поштовхом для її створення став художній фільм “Дорога”. Оздоба аплікацією з шовковистим полиском є яскравим конструктивним акцентом на верхньому вбранні, на сукнях, спідницях і штанах. Лінійні аплікаційні форми прості — у вигляді вузьких стрічок, діагональних і прямих ліній. Вони гарно ритмізують поверхню одягу. Завдяки аплікації підкреслює центр виробу, виріз, горловину, плечі, лінію талії та рельєфи, стегна, бік рукавів, внутрішню та зовнішню частину штанів і коліна. Завдяки конструктивному оздобленню аплікацією та складному крою в колекції були втілені спортивний та футуристичний стилі.

На вбранні колоритної колекції “Осінь-зима 2009-2010” Ю. Айсіної, її надихнули чіткі та стрункі силуети національного грузинського чоловічого костюму — чохи, використано легку аплікацію з різнобарвних строкатих стрічок, які акцентують в кожному виробі, підкреслюють центр, талію, формують ритм поверхонь суконь, створюють об’єми.

Просту аплікацію бачимо у колекції О. Залевського “Весна-літо 2008” під назвою “Mendace veritas” (“істина — в брехні”), котра присвячена Барону Мюнхгаузену. Щоби підкреслити спортивний стиль одягу, модельєр використав звичайний спосіб прикріплення оздоби широкими стрічками як закінчення краю в кожному виробі. У колекціях він впровадив декоративну фризову аплікацію, вона присутня на різних видах вбрання: сукнях, спідницях і блузах.

Як яскравий декоративний акцент модельєри-дизайнери (О. Залевський, К. Марченко, Т. Земськова і О. Ворожбіт) використовують рапортну композицію. Авангардні шовкові сукні, декоровані простою комбінованою рапортною апліка-

цією, запропонував дизайнер Олексій Залевський у колекції “Весна-літо 2007”. Коктейльні вбрання, розширені донизу, оздоблені тонкою атласною аплікаційною тасьмою в ахроматичних кольорах — чорному, сірому та білому. Усі шви та краї виробів також прикрашають тонкою чорною шовковою тасьмою, яка підкреслює жіночність фігури.

Рапортну аплікацію застосувала Ксенія Марченко для Х’У. Вона створила колекцію “Осінь-зима 2008-2009”, використавши забарвлення “радянського” дитинства — метелики, дрібні польові квіти; морквяний, яскраво-червоний, фіолетовий кольори на тлі строгого сірого з додаванням молока й шоколаду. Коричнева, чорна, строката, сіра аплікаційна стрічка обрамляють не тільки краї вбрання, але й у вигляді декору створюють певну композицію.

Тетяна Земська і Олена Ворожбіт демонстрували цілком комерційну колекцію “Осінь-зима 2009-2010”, у якій аплікаційні чорні стрічки створюють контраст. Оздоба нашита на яскраву картату основу плечового вбрання. Низ спідниць закінчується широкою аплікаційною тасьмою. Сукні оздоблені рапортною аплікацією, завдяки чому декор є асиметричним і з акцентом у верхній частині.

Проста накладна аплікація використовується для акцентування переду виробу декоративним елементом у вигляді замкнутої центральної або колової композиції. Вона представлена у вигляді кола або якоїсь незвичайної форми, яка відображає предметний світ. Яскравим зразком використання аплікації центральної композиції є колекції Е. Насирова, В. Гресь, Л. Кисленко, А. Тана, О. Даць, О. Голець, Т. Земської і О. Ворожбіт.

Сміливе поєднання традиційного індійського та сучасного європейського стилів одягу запропонував молодий український дизайнер Е. Насиров у колекції “Мехенді” (“Осінь-зима 2007-2008”) торгової марки “Столичний”. Для оздобы використана центральна аплікація на верхньому, нагрудному та поясному вбранні, яка декорує краї тонкою та широкою аплікаційними стрічками і підкреслює стрункість, вишуканість фігури та коректує пропорції. Центральна аплікація суто деко-

ративного напрямку зображена у вигляді восьмикутної зірки, ромба та композиційно поєднаних прямокутників, які розміщені на передній пілці в ділянці грудей. Аплікація підкреслює центр і горловину виробу, виріз, лінію талії, стегон та рельєфи, край низу, рукавів та пілок. Оздоблення аплікацією створює гру кольорових контрастів, а саме — червоного із зеленим і фіолетового із золотистим кольором.

Завдяки простій аплікації та вишивці В. Гресь процитувала у колекції “Весна-літо 2008” популярний у 70-х роках минулого століття етнічний напрямок. Модельєр вибрала центральну аплікацію для декорування вбрання у вигляді двох кіл, які розташовані на передній пілці в ділянці грудей. Контрастними є деталі поясу та застібки з аплікацією у вигляді різнокольорових планок на передній та на задній частинах блуз, тунік, які густо застібаються на маленькі білі гудзики.

Накладна декоративна аплікація у вигляді великої броші в ділянці грудей з різнофактурних чорних тканин сприяє створенню романтичного й жіночого образу в колекції В. Гресь “Осінь-зима 2009-2010”. Лінійна аплікація в поєднанні з рапортною та центральною аплікацією зосереджується на краях виробу у вигляді тонкої стрічки. Оздобою підкреслюють стрункість та вишуканість фігури. На сукнях виконані додаткові деталі, зокрема, аплікацією обрамлено горловину виробу та виріз, лінія талії та рельєфи, край низу та пілок. Вишукане кольорове вирішення, побудоване на контрасті чорного і білого, темно-синього і молочного відтінків доповнює образ.

Модельєри-дизайнери часто застосовують аплікацію для зображення стилізованого логотипу у вигляді власних ініціалів, що має ідентифікаційну функцію. У колекції “Весна-літо 2007” від Л. Кисленко, девіз якої — робити те, чого ніхто ніколи не робив, центральна аплікація з білого шовку розташована на передній пілці в ділянці грудей у вигляді ініціалів “К” і “Л”. Виготовлені речі, декоровані простою аплікацією, мають яскравий характер, поєднують новизну, елегантність і комфорт, сучасність і спортивний стиль. Аплікаційні форми конструктивного напрямку у вигляді вузьких і широких стрічок, прямих ліній, гарно ритмізують поверхню суконь і створюють

об'єм, підкреслюють лінії фігури.

У колекції А. Тана “Небесні ластівки” (“Ukrainian Fashion Week” сезону “Весна-літо 2008”) аплікації у вигляді шестикутної зірки з червоного оксамиту та стилізованої букви «Т» з чорного шовку розташовані на передній пілці в ділянці грудей та в ділянці пояса. Конструктивна аплікація підкреслює стегна та низ виробу, сприяє створенню ніжного та м'якого образу жінки.

Накладна аплікація, навіяна українськими мотивами, використана в колекції О. Даць “Весна-літо 2010”. Традиційними засобами оздоблення є саме проста аплікація, яку динамічно все частіше застосовують модельєри. Центральна аплікація конструктивного напрямку розташована в ділянці талії у вигляді ліній та квітів (окремі елементи зібрані разом у форму спіралі та візуально створюють образ квітів). Оздоба простою аплікацією на сукнях і болеро є яскравим акцентом завдяки контрастному кольоровому вирішенню, підкреслює елегантність і жіночність вбрання.

У колекції “Осінь-зима 2010-2011” Т. Земськова і О. Ворожбіт накладна аплікація є яскравим акцентом: центральну аплікацію конструктивного напрямку розташовано на грудях, вузькі чорні шовкові аплікаційні стрічки — у верхній частині виробу. Аплікація підкреслює центр, виріз та рельєфи.

Проста аплікація корегує пропорції фігури людини. У колекції Л. Кисленко “Весна-літо 2008” українки за стилем нагадують східних та італійських жінок, а яскраві леопардові принти вдало поєднуються з чорною аплікацією. Використана центральна аплікація у вигляді композиційних прямокутних вставок, що розташовані і горизонтально, і вертикально. Геометричні конструктивні деталі аплікації розташовано на передній пілці в ділянці грудей. Накладна аплікація декорує шви тонкою стрічкою, створює оригінальні декоративно-конструктивні деталі, що також служать додатковим декором і підкреслюють стрункість фігури. За допомогою аплікації зосереджено увагу на центрі та вирізі, рельєфах, рукавах, маніжці, талії та низові виробу.

Різнофактурна аплікація, розташована симетрично і гори-

зонтально, і вертикально, присутня в колекції “Осінь-зима 2010-2011” від О. Голець під назвою “Сіра зима з яскравими променями світла і тепла”. Вона представлена центральною композицією у вигляді багатопверхових будинків, які розташовані на передній пілці в ділянці грудей. Накладні аплікаційні багат шарові форми виготовлені у вигляді складних декоративно-конструктивних форм, які служать акцентами, ритмізують та завершують суكنі, підкреслюють і вдосконалюють форми жіночої фігури.

Виготовлене вбрання у техніці печворк і квілт рідко з’являється на показах, тому що воно складне у виконанні. У цій манері працюють модельєри-дизайнери О. Гапчук та О. Олійник.

Традиційно чоловічу колекцію «Весна-літо 2007» з аплікаційним декоруванням у техніці печворка і квілту розробив дизайнер Олександр Гапчук. Це заявка на свободу дій і думок, відсутність рамок і стереотипів, нове трактування пройденого матеріалу. Для вбрання він використав просту шкіряну аплікацію, розмістивши вузькі прості аплікаційні стрічки як закінчення у кожному виробі. Моделям притаманний складний крій, який базується на симетрії. Її підкреслює накладна аплікація, що йде по краю виробу і по композиційних акцентах. Аплікація декоративного напрямку підкреслює центр виробу, край низу та пілок, комір, кишені, довжину рукава і брюк.

У своїй колекції “Весна-літо 2008” дизайнер О. Олійник використала аплікацію як яскраві кольорові акценти — тканину з квітковим принтом на пастельному зеленому, рожевому та кораловому тлі. Поділ спідниць закінчується широкою та вузькою аплікаційною тасьмою. Завдяки простій аплікації вбрання є чітко симетричним, дуже вираженим і жіночним.

Проста аплікація виступає способом декорування, що зумовлює її якість, кольорове вирішення, різнофактурність тощо. Модельєри використовують аплікацію для створення образу та підкреслення конструкції вбрання.

Отже, за типами технік виготовлення проста аплікація поділяється на накладну, печворк і квілт, що формують художній образ костюму. Проста накладна аплікація найбільше поширена, характеризується використанням центральної (Е. Наси-

ров, В. Гресь, Л. Кисленко, Андре Тан, О. Даць, О. Голець, Т. Земська і О. Ворожбіт), рапортної (О. Залевський, К. Марченко, Т. Земська і О. Ворожбіт), фризивої (О. Залевський) та лінійної композиції (А. Бублик, Е. Насиров, Ю. Айсина). Накладна аплікація представляє декоративний напрямок (А. Бублик, О. Залевський, К. Марченко, Т. Земська і О. Ворожбіт, О. Гапчук, О. Олійник, Е. Насиров і В. Гресь), декоративно-конструктивний напрямок (Ю. Айсина, Л. Кисленко і О. Голець) та конструктивний напрямок (А. Бублик, Е. Насиров, Л. Кисленко, Андре Тан, О. Даць, Т. Земська і О. Ворожбіт).

1. *Николаева Т.А.* Украинская народная одежда. Среднее Поднепровье [Текст] / Т.А. Николаева. — К. : Наук. думка, 1987. — 248 с. 2. *Николаева Т.О.* Український костюм. Надія на ренесанс [Текст] / Т. О. Николаева. — К.: Дніпро, 2005. — 320 с. 3. *Васіна З.О.* Український літопис вбрання [Книга-альбом]: у 2-х т. / З. О. Васіна. — К.: Мистецтво, 2003-2006. Т. 2. — 448 с., іл. 4. Український народний одяг XVII — початок XIX ст. в акварелях Ю. Гологовського [Текст] / Авт. та упоряд. Д. П. Кривавич, Г. Г. Стельмащук; Ред. Ю. Г. Гошко. — К. : Наук. думка, 1988. — 272 с. 5. *Косміна О.Ю.* Традиційне вбрання українців / О. Ю. Косміна. — К.: Балтія-Друк, 2008. — Т. I : Лісостеп. Степ. — 160 с. 6. *Стельмащук Г.Г.* Давнє вбрання на Волині: Етнографічно-мистецтвознавче дослідження [Монографія] / Г. Г. Стельмащук. — Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2006. — 280 с. 7. *Білан М.С.* Український стрій [Текст] / М. С. Білан, Г.Г. Стельмащук. — Львів: Фенікс, 2000. — 326 с. 8. *Лагода О.М.* Як розуміти сучасний дизайн одягу // Матеріали IV електронної наук. конф.: Теорія і практика матеріально-художньої культури. — Харків: ХДАДМ, 2003. — № 4. — С. 23-27. 9. *Лагода О.М.* Художня образність в дизайні одягу // Вісник ХДАДМ. — № 4,5. — Харків: ХДАДМ, 2005. — С. 177-181. 10. *Кісіль М.В.* Формоутворення в дизайні одягу: історіографічний аспект // Вісник ХДАДМ: зб. наук. пр. / за ред. Даниленка В. Я. — Х.: ХДАДМ, 2009. — №5. — С. 99-104. 11. *Кісіль М. В.* Пластична виразність матеріалу в процесі формоутворення одягу / М. В. Кісіль // Традиції та новаті у вищій архітектурно-художній освіті: зб. наук. праць. / за заг. ред. Н. Є. Трегуб. — Вип. №1, 2. — Х.: ХДАДМ, 2009. — С. 159-160.

Annotation

Anna Didukh. Simple applique in the pret-a-porter collections of contemporary fashion designers. The article deals with the usage of the simple applique as the ornament in the clothes of leading Ukrainian designers who

started their career at the beginning of the XXI century. The types of technique (patchwork, quilt, overcheck), as well as the functional peculiarities of the decoration (decorative, constructive) and the kinds of composition (central, framed, linear) are outlined and analyzed. The role of applique in the formation of the collection of the contemporary clothes designers is described.

Key words: *simple applique, decoration, composition, clothes, fashion designer.*

Аннотация

Анна Дидух. Простая аппликация в коллекциях прет-а-порте современных отечественных дизайнеров-модельеров. В статье исследовано использование простой аппликации как украшения к костюму в коллекциях ведущих украинских дизайнеров одежды, которые начали свою творческую деятельность в начале XXI века. Выделены типы техник выполнения (накладная, пэчворк и квилт), функциональные особенности декора (декоративная, декоративно-конструктивная, конструктивная), виды композиций (центральная, рапортная, фризовая, линейная). Очерчена роль аппликации в формировании образа коллекций современных дизайнеров-модельеров.

Ключевые слова: *простая аппликация, декор, композиция, ткань, разнофактурность, костюм, дизайнер-модельер.*

“Весна-літо 2008”

“Осінь-зима 2009-2010”

Колекції сезонів

В. Гресь

Сезон “Весна-літо 2008”

О. Залевський